

Kommunaløkonomisk analyse 2022

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
Fra Rana kommunes Årsberetning 2021:	1
Sammendrag	3
Inntekts- og utgifts utvikling	4
Hovedtall drift	5
Brutto driftsresultat	5
Brutto driftsinntekter	8
Brutto driftsutgifter	9
Netto driftsutgifter	11
Investeringer	12
Finansiering av investeringer	13
Gjeld og gjeldsbelastning	14
Netto lånegjeld	15
Utvalgte finansielle nøkkeltall	18
Økonomistyring	19
Soliditet	20
Disposisjonsfond	20
Inntekter	24
Frie inntekter	24
Skatt på inntekt og formue	25
Rammetilskudd	26
Eiendomsskatt	27

Innledning

Den kommunaløkonomiske analysen er sammen med Kostra-analysen og perspektivanalysen sentrale underlagsdokumenter i budsjettarbeidet i Rana kommune. Det er viktig for veivalgene som skal fattes, at det er en felles forståelse av nåsituasjonen. Dette skal analysene bidra til å skape.

I analysen sammenlignes Rana kommune med Kostra gruppe 9 og 10 og viser konserntall, som inkluderer Mo i Rana havn KF og kommunes andel av HAF IKS. KOSTRA tar ikke høyde for at kommunene har forskjellig arbeidsgiveravgift. Rana kommune har 5,1 prosent arbeidsgiveravgift. Dette gjør at Rana kommune i enkelte sammenligninger kommer bedre ut enn man gjør i realiteten. Fordi arbeidsgiveravgiften er lavere bruker kommunen også mindre penger enn de fleste andre kommunene i sammenligningsgruppene på tjenesteleveranser hvor lønn er den viktigste kostnadsdriveren. Kun Harstad, Alta og Narvik har differensierte satser, mens de øvrige kommunene har en arbeidsgiveravgiftssats på 14,1 prosent.

Fra Rana kommunes Årsberetning 2021:

Årsregnskapet i Rana kommune ble avsluttet med et mindreforbruk før strykninger på 79,5 mill. kr. Hovedårsaken til det positive resultatet skyldes høyere skatteinntang mot slutten av året, inkludert høyere inntektsutjevning som følge av høy skatteinntang på nasjonalt nivå. I tillegg ble pensjonskostnadene og rentekostnadene noe lavere enn forventet. Det positive resultatet skyldes også god økonomisk styring i drifta. Driftsmarginene oppleves som gode og flere økonomiske indikatorer viser positive tall, men en stadig økende gjeldsgrad utfordrer bærekraftsbalansen.

Koronapandemien har ført til en rekke endrede forutsetninger også i 2021. Kommunen har hatt økte kostnader og reduserte inntekter på enkelte driftsområder som følge av smitteverntiltak, men også redusert utgifter på andre områder, som for eksempel reise og kurs. Regnskapet viser også lavere rentekostnader og renteinntekter som følge av lav styringsrente, som et tiltak fra Norges Bank for å dempe de økonomiske effektene av koronautbruddet på den nasjonale økonomien.

Finansområdet gir et samlet positivt bidrag i forhold til regulert budsjett på 53,2 mill. kr.

Sektorene leverte et mindreforbruk på 26,3 mill.kr. Korrigert for overskuddsmidler fra 2020 på 26,9 mill. kr ble det et merforbruk på tjenestene om lag 0,6 mill. kr i 2021.

Brutto driftsresultat (BDR) var 3,9 prosent mot 5 prosent i 2020. Resultatgraden uttrykker soliditet i driften. Kontroll på ressursbruk og driftsutgifter, er den viktigste forutsetningen for god kommunaløkonomisk styring. Netto driftsresultat (NDR) er også godt, med 5,4 prosent. Høy NDR har klar sammenheng med høy BDR. Driftsmarginene åpner for effektivering av budsjettet drifts-overføring til investeringer på 1,4 mill. kr. Egenkapitalfinansieringen av investeringer er ca. 10 mill. kr lavere i 2021 enn i 2020.

Rana kommunes disposisjonsfond er i 2021 økt med 124,6 mill. kr og utgjør 29,9 prosent av driftsinntektene i 2021. Økningen i fondet kommer godt med til kommunens bidrag til realisering av ny flyplass. Videre bør det planlegges for å opprettholde bærekrafts balansen i årene fremover, der planlagte låneopptak og investeringer vil skape et bærekrafts avvik. Dette kan for eksempel gjøres ved å øke egenkapitalfinansieringen av investeringer for å bremse størrelsen på låneopptakene.

Årsregnskapet for 2021 viser balanse i forhold til handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Lånegjelda har passert øvre grense, noe som gir høyere risiko. De øvrige måltallene i bærekraftmodellen har god måloppnåelse og gir totalt sett et bilde av en solid kommuneøkonomi.

Rana kommune har i 2021 videreført arbeidet for å styrke økonomien og etablere gode tjenester tilpasset de økonomiske rammene. Kommunen skal levere gode velferdstjenester, samtidig som det er viktig å ha økonomi til å være samfunnsbygger. Årets resultat gir økt vekstkraft og er et godt fundament for å lykkes med fremtidige utfordringer, og fortsette arbeidet med drifts- og strukturtilpasninger.

Økonomisk bærekraft

Rana kommunes handlingsregler for økonomisk bærekraft vises i tabellen under, med mål for budsjett 2021 og regnskap 2021.

Tabell 1. Handlingsregel for økonomisk bærekraft 2021

	Mål bærekraft	Regnskap 2021	Avvik	Avvik i mill. kr
Netto driftsresultat	3,0 %	5,4 %	2,4 %	57,7
Disposisjonsfond	8,0 %	29,9 %	21,9 %	522,1
Netto lånegjeld	75,0 %	92,7 %	-17,7 %	-421,9
Samlet bærekraftavvik				157,9

Modellen for økonomisk bærekraft setter krav til langsiktighet i den økonomiske styringen av kommunen. Handlefrihet og ivaretagelse av generasjonsprinsippet er bærende elementer i modellen. Kommuneøkonomien skal kunne håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet.

Netto driftsresultat og disposisjonsfond er bedre enn vedtatte handlingsregler, mens vi har et negativt avvik, der netto lånegjeld er høyere enn måltallet for bærekraft. Økt gjeldsnivå er en bekymringsfull utvikling som ikke kan fortsette og har medført økte kapitalkostnader som dekkes over drift. Dette forsterkes ytterligere fremover med økt rentenivå. Investeringsnivået og gjeldsgraden må ha fokus fremover og kommunen må planlegge mot en økonomisk bærekraftig gjeldsbalanse.

Rana kommune forvalter store verdier i form av bygninger, veier og anlegg og kommunale vann- og avløpsanlegg. I et langsiktig perspektiv er det viktig å bevare kommunens realkapital. Ved utgangen av 2021 anslås det et vedlikeholdsetterslep på rundt 1,3 mrd. kr etter at skoleinvesteringene er tatt. I tillegg anslås vedlikeholdsetterslepet på vann- og avløpsnett på ca. 2,2 mrd. kr.

Sammendrag

En sunn kommuneøkonomi karakteriseres av evnen til å håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet. Kommunen skal ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt. Langsiktig styringsfokus er viktig for å kunne levere forutsigbare tjenester. Rana kommune har siden 2016 hatt økonomiske handlingsregler som er tuftet på kommunaløkonomisk bærekraftprinsipp.

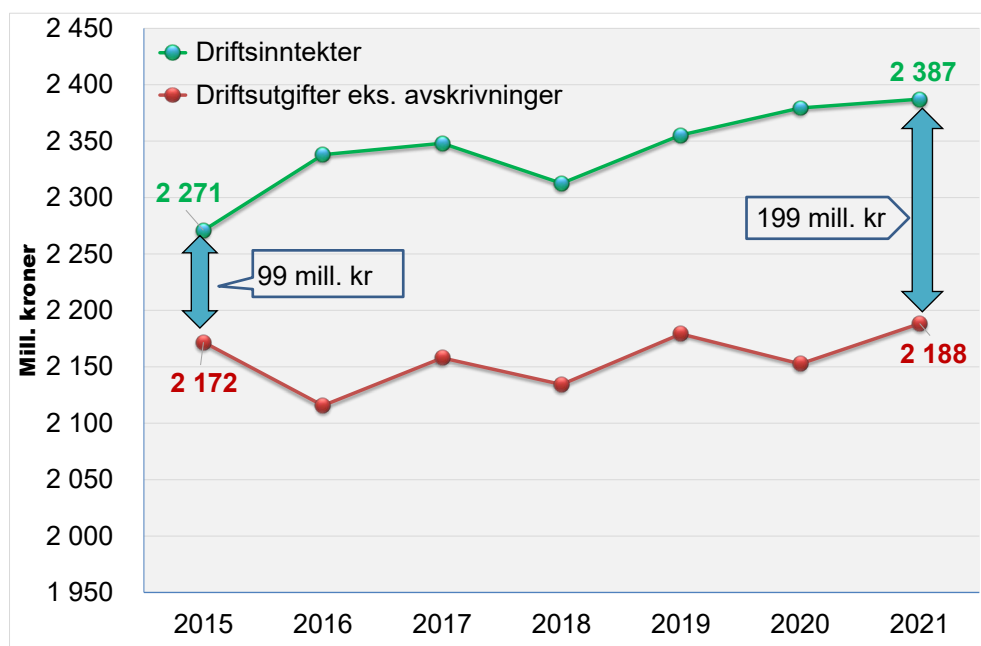
Økonomiske nøkkeltall viser at Rana kommune i 2021 står seg godt i forhold til snittet i sammenligningsgruppene, med godt driftsresultat, gode reserver (fond) og god likviditet. Lånegjelda er lavere i forhold til KG 9 og KG 10, men høyere enn handlingsregel for økonomisk bærekraft, samtidig som lånegjelda øker. Rana kommune har høyere inntekter til disposisjon enn sammenlignbare kommuner, men har også relativt høye brutto driftsutgifter. Nøkkeltallene viser oppsummert en sunn økonomisk status, selv om langsiktig gjeld beveger seg oppover.

Kommunens økonomiske status kan stikkordsmessig framstilles slik:

- Kommunen har i 2021 et godt brutto driftsresultat. Hovedårsaken skyldes høyere skatteinngang på slutten av året, inkludert høyere inntekstutjevning som følge av høy skatteinngang på nasjonalt nivå. Dette skyldes god økonomisk styring på drifta, lavere lønnsoppgjør og flere tilleggsbevilgninger mot slutten av året. Driftsinntektene har i perioden 2016 - 2021 økt mer enn driftsutgiftene. Noe som viser at handlingsrommet har økt og at kommunen har tilstrekkelige midler til å dekke finansielle kostnader, samt bygge opp reserver på fond.
- Det er viktig med et stabilt netto driftsresultat (NDR) som over tid kan bidra med egenkapital til investeringer, styrke likviditeten og være økonomisk buffer i møtet med framtidige utfordringer. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et NDR på 1,75 prosent, mens Rana kommune har et mål om 3,0 prosent i handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Rana har i hele perioden 2016 - 2021 hatt et tilfredsstillende NDR.
- Rana kommune har hatt et høyt investeringsnivå de siste årene. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter har økt fra 72,8 prosent i 2016 til 93,0 prosent i 2021, som er over måltallet i kommunens bærekraftmodell på 75 prosent. Dette vises også ved at netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter har økt de siste årene. Kommunen bør moderere investeringsnivået fremover, samt øke egenfinansiering av investeringene for å begrense låneopptaket. Høy lånegjeld presser driftsrammene til tjenesteproduksjon, og gir økt sårbarhet overfor renteøkninger.
- Ved utgangen av 2021 har Rana en god soliditet. Kortsiktig og langsiktig likviditet er bedre enn anbefalt nivå, arbeidskapitalen har økt og er på et tilstrekkelig nivå, samtidig er disposisjonsfondet høyere enn anbefalt nivå. Det har samlet sett vært en god oppbygging av fond i perioden 2016 - 2021. Den samlede fondsbeholdningen i Rana vurderes som god, sammenlignet med andre kommuner, samt sett i forhold til måltall for økonomisk bærekraft.

Inntekts- og utgifts utvikling

Figur 1. Driftsinntekter og driftsutgifter eks. avskrivninger i 2021 kroner

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Driftsinntekter	2 271	2 338	2 348	2 313	2 355	2 379	2 387
Driftsutgifter eks. avskrivninger	2 172	2 116	2 158	2 134	2 179	2 153	2 188
Differanse	99	222	190	178	176	227	199

Grafen illustrerer utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter som nominelle størrelser. Beløpene er eksklusive avskrivninger og motpost avskrivninger samt inklusive utlån drift, da dette er størrelser som ikke har betydning for resultatbegrepene i en kommune. Forholdet mellom inntekter og utgifter skal være slik at driftsinntektene skal være store nok til å dekke netto renter og avdrag.

Det er en sentral forutsetning at det er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få en tilfredsstillende utvikling av økonomien. Så langt har Rana kommune evnet å drive i balanse og forbedret økonomien.

Hovedtall drift

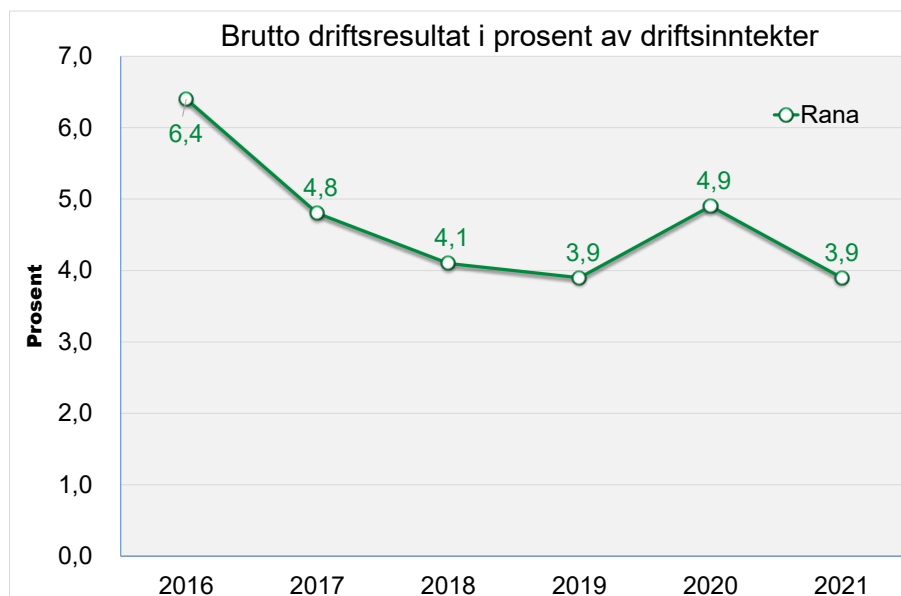
	Rana 2020	Rana 2021	Kostra gruppe 09	Kostra gruppe 10
Prioritet				
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B) *)	92 994	95 483	93 629	92 523
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	4,9 %	3,9 %	2,9 %	2,5 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *)	88 452	91 754	90 962	90 182
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	22,0 %	28,8 %	12,6 %	12,5 %
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,5 %	3,6 %	2,4 %	3,2 %
Eiendomsskatt per innbygger (B)	3 155	3 441	2 224	2 934
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger (B) *) **)	62 325	64 956	62 799	61 688
Dekningsgrad				
Skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	30,3 %	32,7 %	34,3 %	34,2 %
Økonomi				
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	12,3 %	17,9 %	13,9 %	14,0 %
Frie inntekter i kroner per innbygger *) **)	61 509	63 200	61 721	59 940
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	6,7 %	5,5 %	3,8 %	3,7 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger *)	79 649	88 763	97 061	89 770
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	85,6 %	93,0 %	103,7 %	97,0 %
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)	35,4 %	33,0 %	31,7 %	29,7 %

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov

Brutto driftsresultat

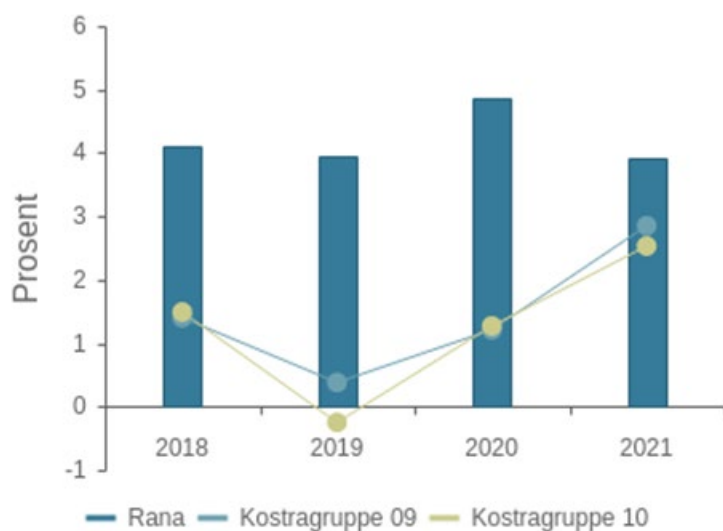
Figur 2. Brutto driftsresultat Rana kommune konsern

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rana i 1000 kroner	134 392	104 639	91 159	91 406	115 345	97 300

Figur 3. Brutto driftsresultat Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	4,1 %	3,9 %	4,9 %	3,9 %
Kostragruppe 09	1,4 %	0,4 %	1,2 %	2,9 %
Kostragruppe 10	1,5 %	-0,3 %	1,3 %	2,5 %

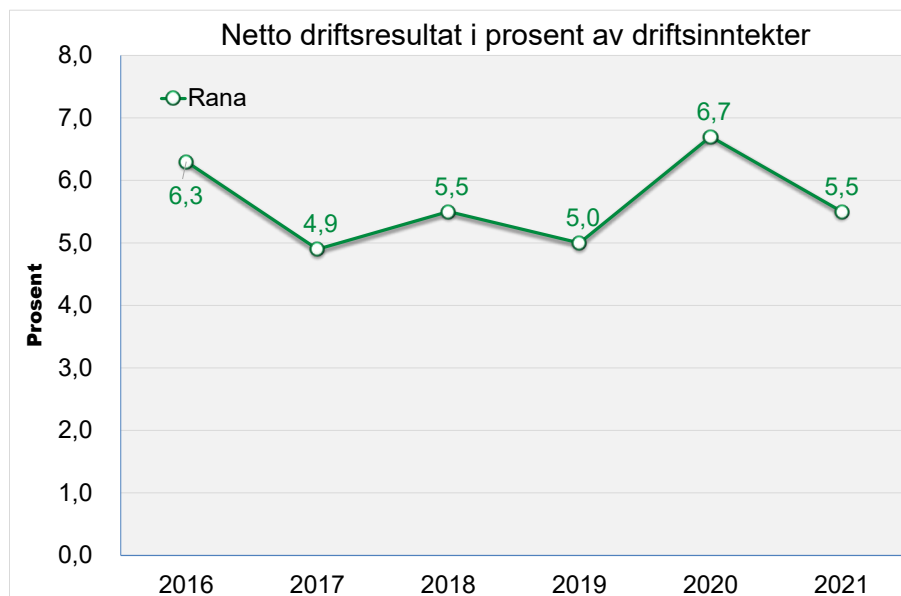
Over fremgår brutto driftsresultat (BDR) av ordinær virksomhet inkludert avskrivninger. Resultatet uttrykker kommunens evne til å betjene sin gjeld, finansiere investeringer og avsette midler til fond.

De fire siste årene har brutto driftsresultat i Rana vært 4,2 prosent i gjennomsnitt. Mens tilsvarende tall for KG 9 og KG 10 har vært henholdsvis 1,48 prosent og 1,25 prosent. Positivt resultatet i tjenesteproduksjonen sammen med høye skatteinntekter har dratt opp snittet de senere år. Med økende investeringer og gjeld, er det nødvendig med et driftsopplegg som sikrer et tilfredsstillende nivå på BDR. Kontroll på økonomien er å ha kontroll på drifta.

Netto driftsresultat

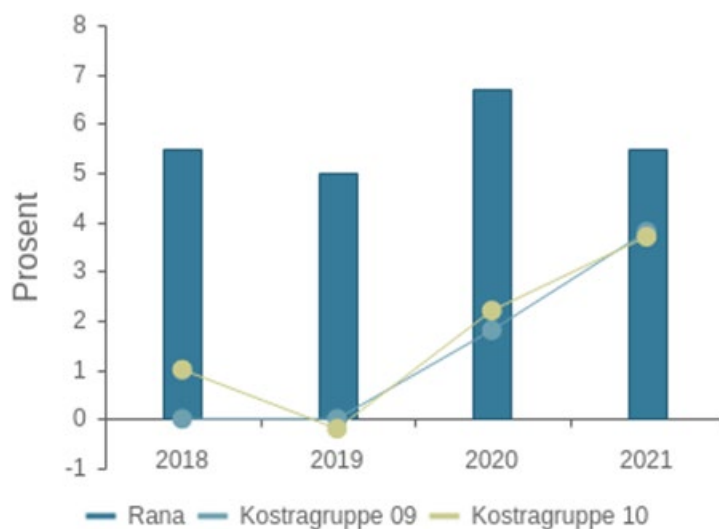
Netto driftsresultat (NDR) er definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Figuren under viser kommunens handlefrihet eller netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter i Rana sammenlignet med gjennomsnittet i KG 9 OG 10.

Figur 4. Netto driftsresultat Rana kommune konsern

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rana i 1000 kroner	132 449	107 398	121 626	115 477	158 885	136 482

Figur 5. Netto driftsresultat Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	5,5 %	5,0 %	6,7 %	5,5 %
Kostragruppe 09			1,8 %	3,8 %
Kostragruppe 10	1,0 %	-0,2 %	2,2 %	3,7 %

Netto driftsresultat (NDR) viser resultatet etter at renter, avdrag og utlån er belastet regnskapet. Kommunene har de siste årene hatt fokus på å etablere en større grad av handlefrihet. Den viktigste indikatoren på handlingsrommet i kommunal økonomi, er netto driftsresultat som angir overskuddet som er disponibelt som egenkapital til investeringer og avsetninger.

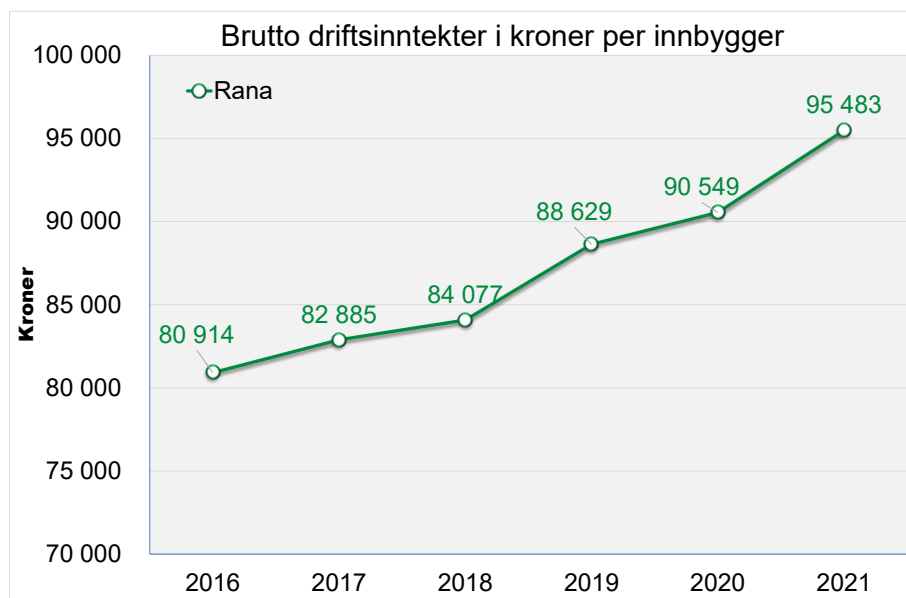
Rana kommune har hatt en målsetning om NDR på 3,0 prosent, som tilsvarer ca. 72 mill. kr basert på konsernregnskap 2021. Regnskap for 2021 viser et NDR på 158,9 mill. kr tilsvarende 5,4 prosent av driftsinntektene.

De siste fire årene er NDR for Rana kommune høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har en snitt på 5,68 prosent, mens KG 9 og KG 10 har et gjennomsnitt på henholdsvis 2,8 prosent og 1,68 prosent.

Brutto driftsinntekter

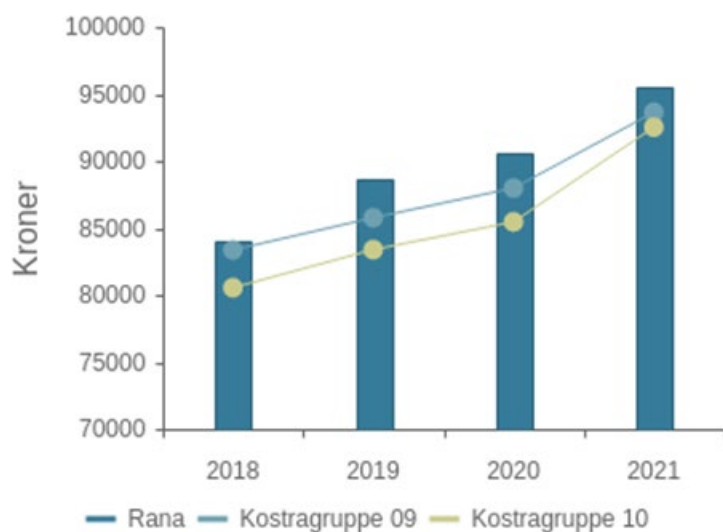
Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, og inkluderer alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle slags salgs- og leieinntekter.

Figur 6. Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger Rana kommune konsern

Figur 7. Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger Rana, KG 9 og KG 10

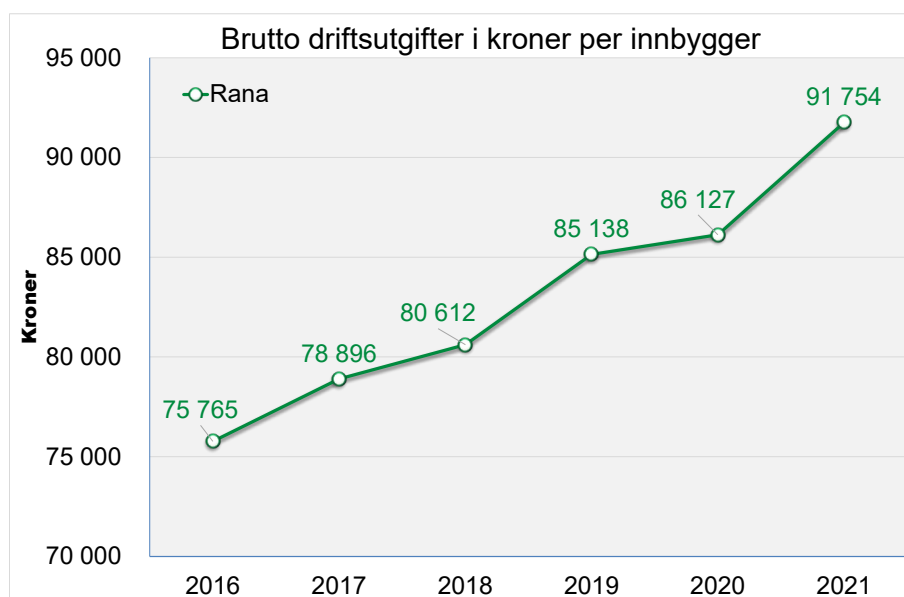
	2018	2019	2020	2021
Rana	84 077	88 629	90 549	95 483
Kostragruppe 09	83 360	85 763	87 976	93 629
Kostragruppe 10	80 542	83 382	85 455	92 523

De siste fire årene har Rana hatt høyere brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 89 685 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 87 682 kroner per innbygger og 85 476 kroner per innbygger.

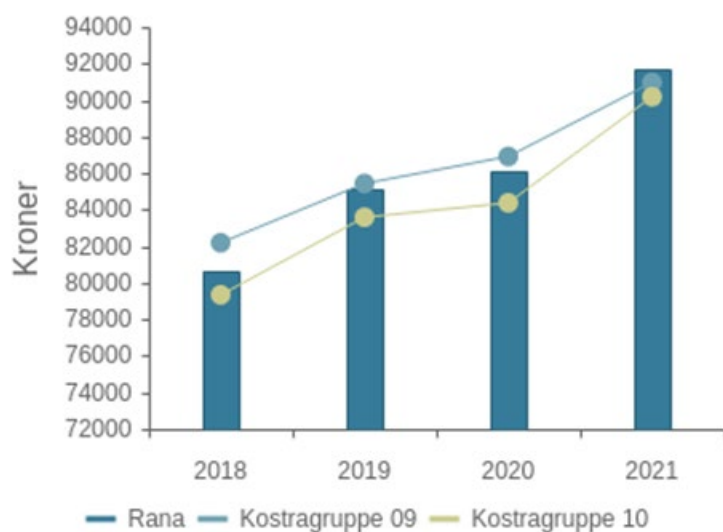
Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter per innbygger i kommunen viser enhetskostnaden ved den totale kommunale virksomhet og kan være en produktivitetsindikator.

Figur 8. Brutto driftsutgifter Rana kommune konsern

Figur 9. Brutto driftsutgifter Rana, KG 9 og KG 10

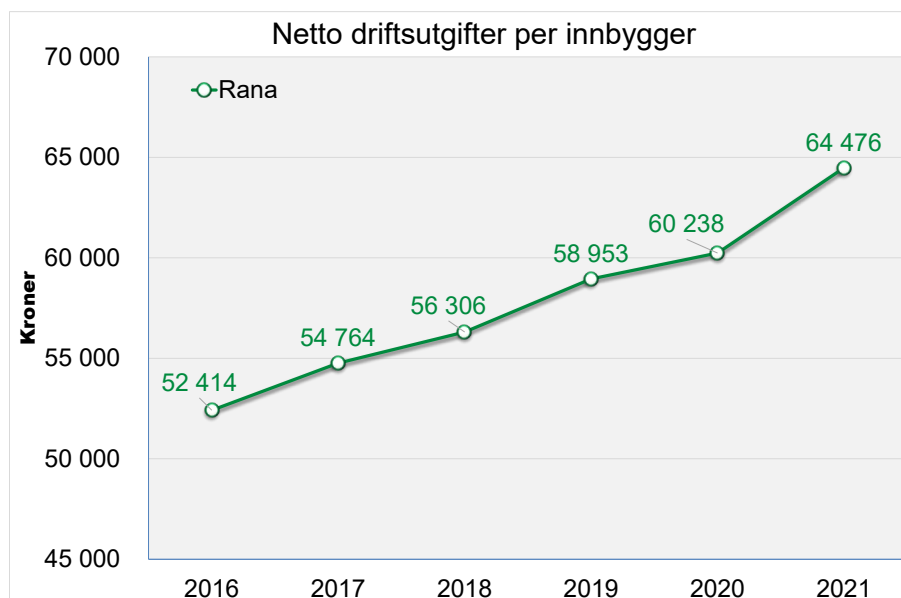
	2018	2019	2020	2021
Rana	80 612	85 138	86 127	91 754
Kostragruppe 09	82 191	85 434	86 914	90 962
Kostragruppe 10	79 340	83 587	84 375	90 182

De siste fire årene har Rana hatt lavere brutto driftsutgifter enn KG 9, men samtidig høyere enn KG 10. Rana kommune har i snitt 85 908 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 86 375 kroner per innbygger og 84 371 kroner per innbygger.

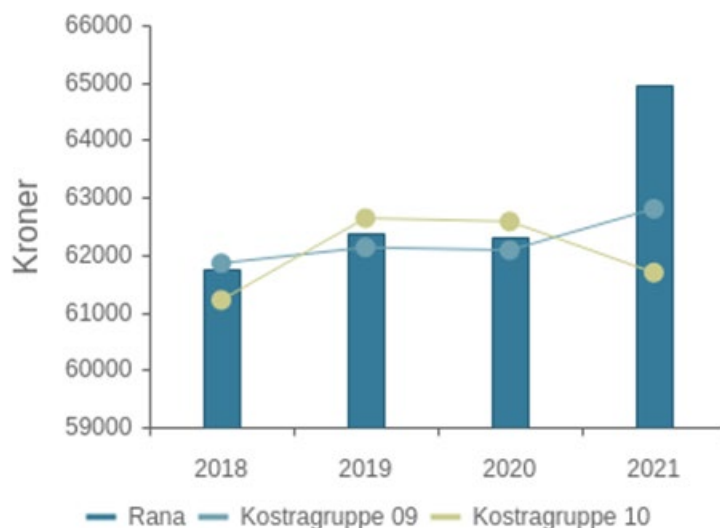
Netto driftsutgifter

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, som bl.a inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter, er trukket fra. De resterende utgiftene må dekkes av de frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringer fra staten mv.

Figur 10. Netto driftsutgifter Rana kommune konsern

Figur 11. Netto driftsutgifter Rana, KG 9 og KG 10 *) **)

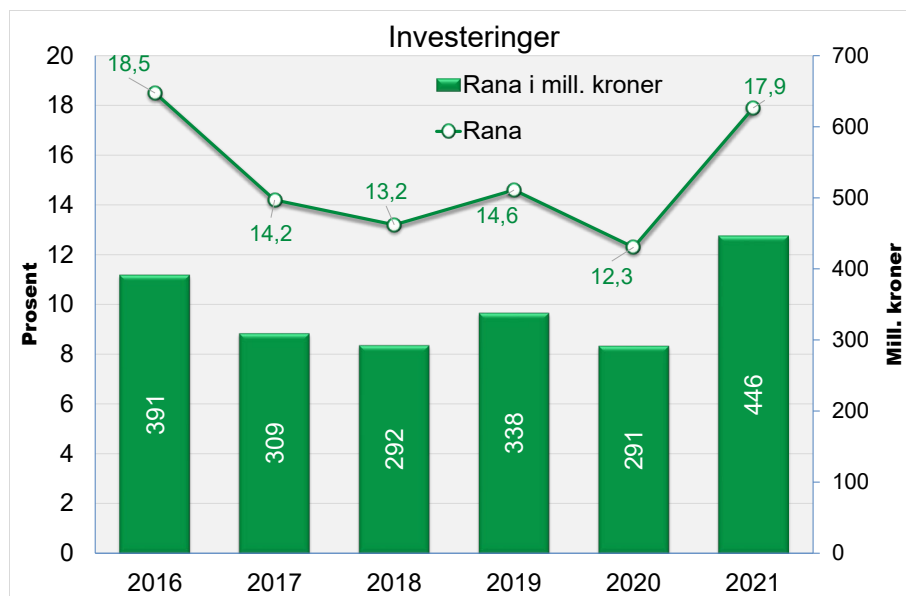
	2018	2019	2020	2021
Rana	61 757	62 390	62 325	64 956
Kostragruppe 09	61 851	62 127	62 079	62 799
Kostragruppe 10	61 211	62 637	62 578	61 688

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

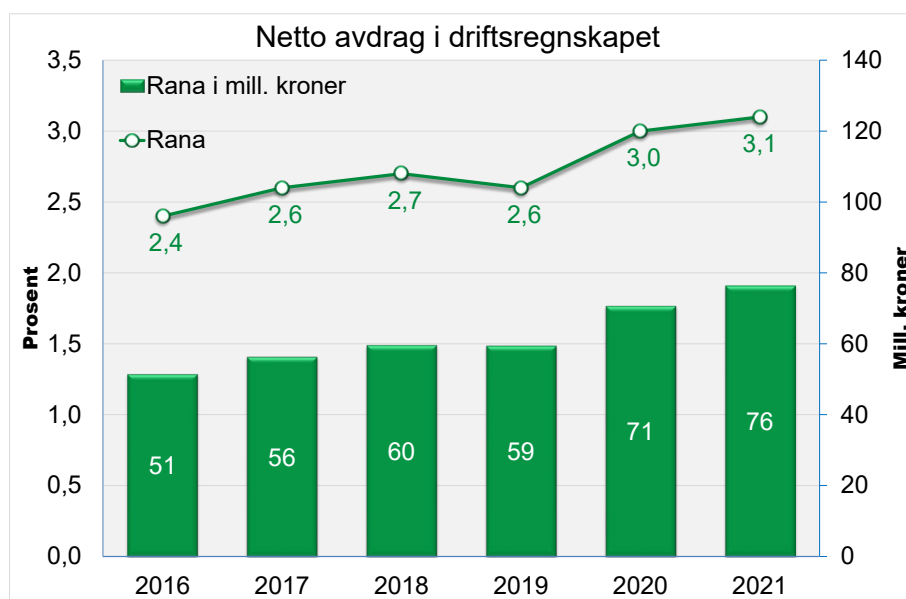
Investeringer

Figur 12. Investeringer i prosent av driftsinntekter og i mill. kroner Rana kommune konsern

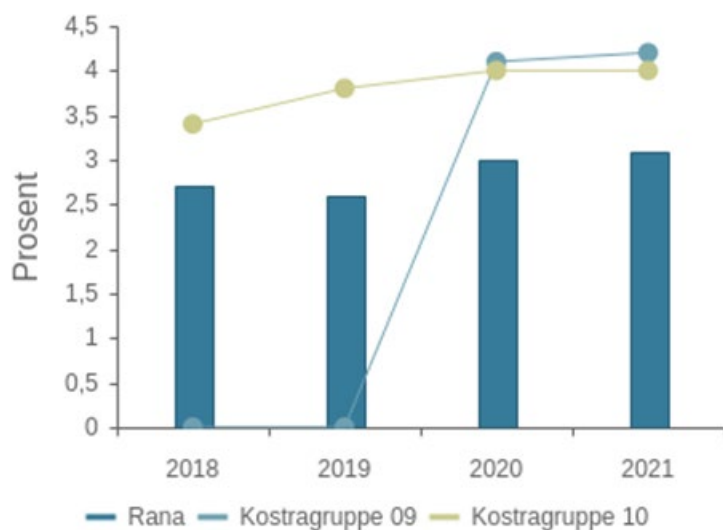
Grafen viser investeringsvolumet hvert år i Rana kommune i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter. Vi ser at kommunen har investert betydelig de siste fem årene. I perioden 2016 til 2021 har det til sammen blitt investert for 2 067 mill. kr eller gjennomsnittlig 345 mill. kr hvert år.

Figur 13. Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kroner Rana kommune konsern

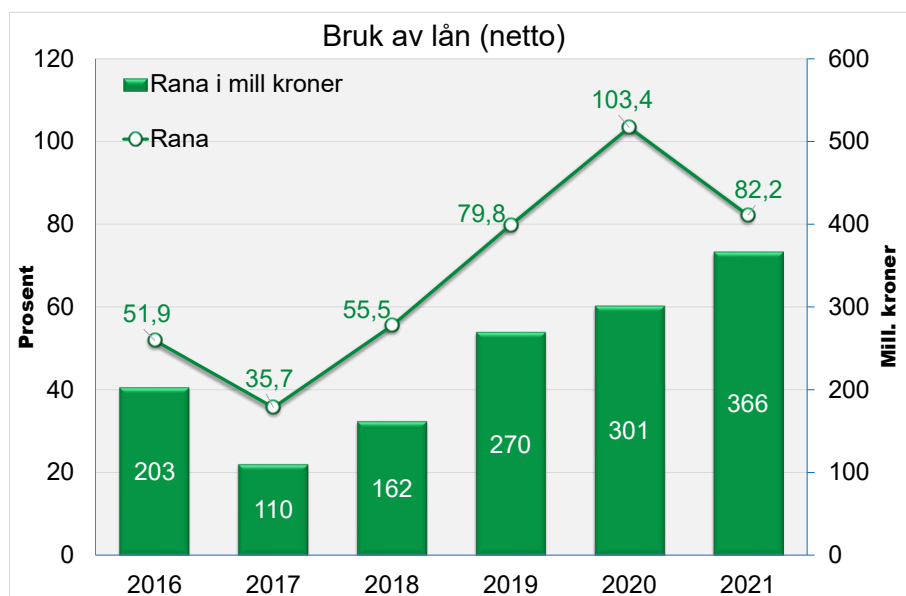
Figur 14. Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	2,7 %	2,6 %	3,0 %	3,1 %
Kostragruppe 09			4,1 %	4,2 %
Kostragruppe 10	3,4 %	3,8 %	4,0 %	4,0 %

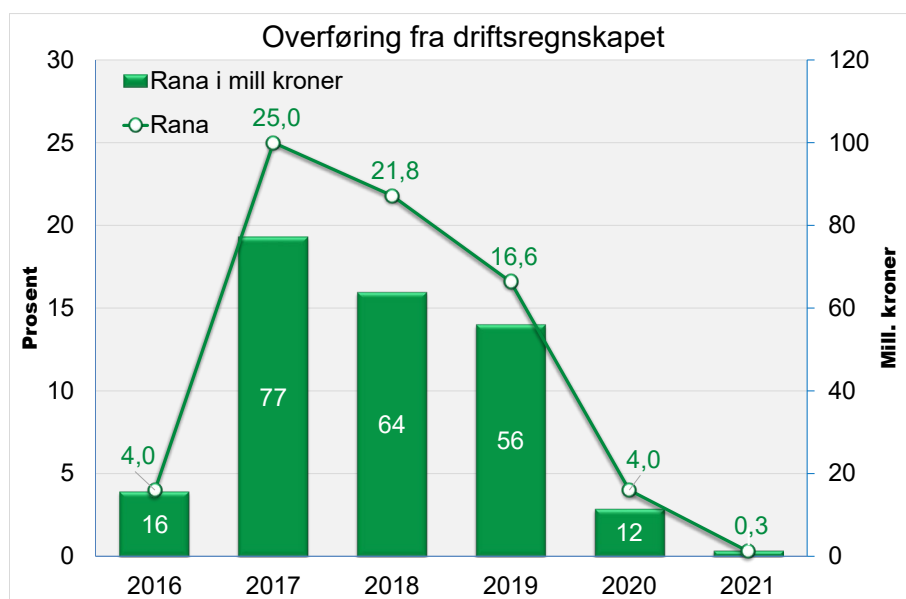
Finansiering av investeringer

Figur 15. Bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter, Rana kommune konsern

De siste fire årene har Rana i snitt hatt lavere andel bruk av lån i prosent av investeringsutgifter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 68,1 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 72 prosent og 68,5 prosent.

Figur 16. Overføring fra driftsregnskapet, Rana kommune konsern

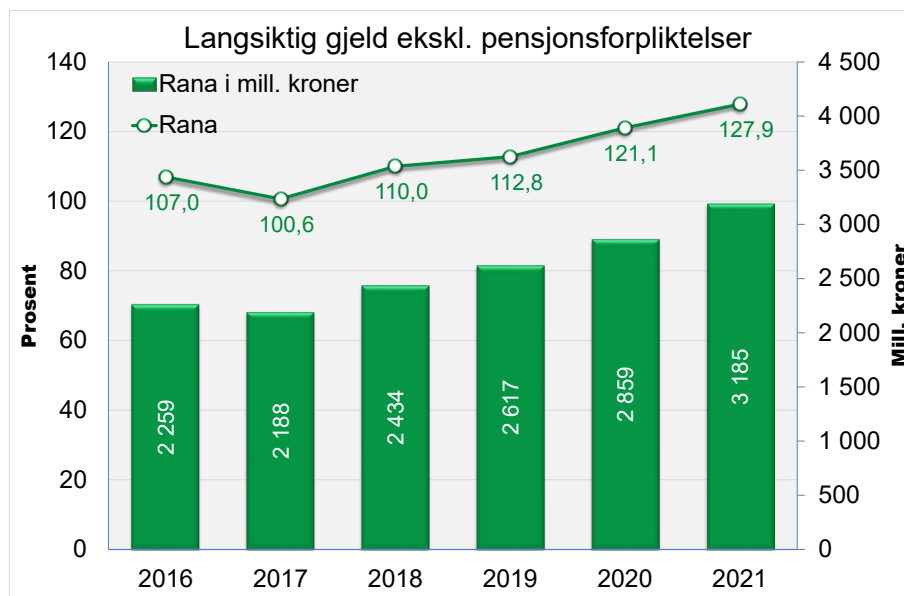

I 2021 hadde Rana kommune en lavere egenfinansiering av investeringer i form av overføringer fra driftsregnskapet. Andel overføring i prosent av brutto investeringsutgifter og i mill. kroner, er vesentlig redusert av Rana kommune i perioden.

Gjeld og gjeldsbelastning

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelden indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjonen.

Figur 17. Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

	2018	2019	2020	2021
Rana	110,0 %	112,8 %	121,1 %	127,9 %
Kostragruppe 09			132,8 %	131,6 %
Kostragruppe 10	98,1 %	116,1 %	122,3 %	117,6 %

Rana kommunes langsiktige gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser var i 2021 lavere enn KG 9, men samtidig høyere enn KG 10. Langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter var 127,9 prosent i Rana, og henholdsvis 131,6 prosent i KG 9 og 117,6 prosent i KG 10.

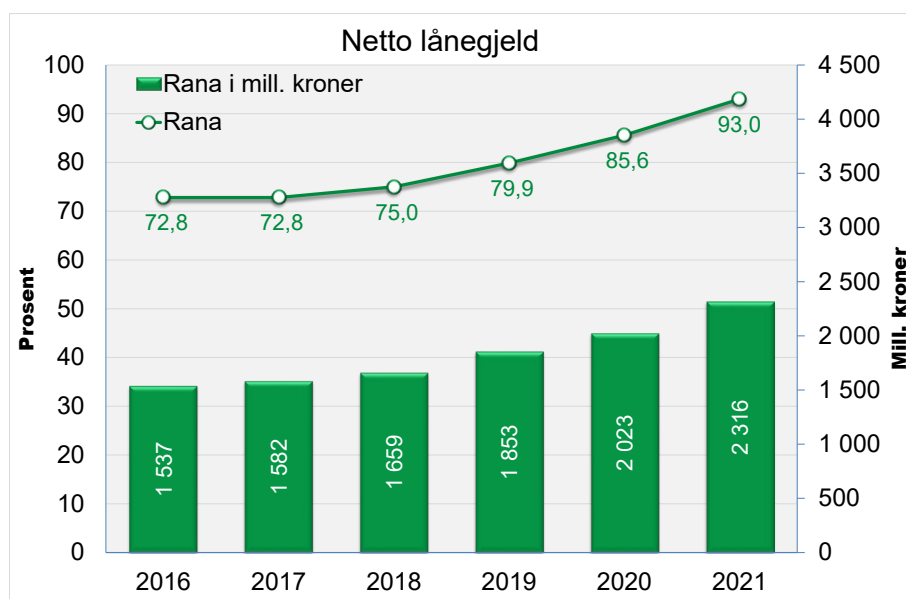
Fra 2016 til 2021 har langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i Rana kommune økt med 926,0 mill. kr som tilsvarer en økning på 41 prosent og er i hele perioden høyere enn brutto driftsinntektene.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelda ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelda indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjon.

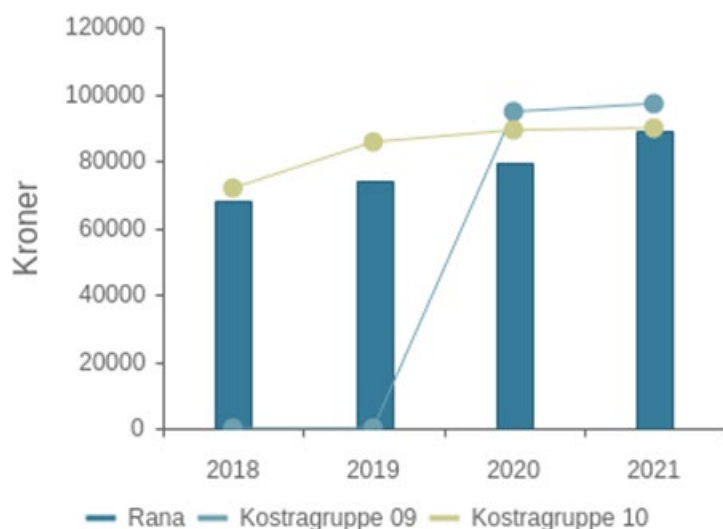
Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrasket totale utlån og ubrukte lånemidler. Indikatoren viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter i Rana kommune sammenlignet med KOSTRA gruppe 9 og 10.

Figur 18. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

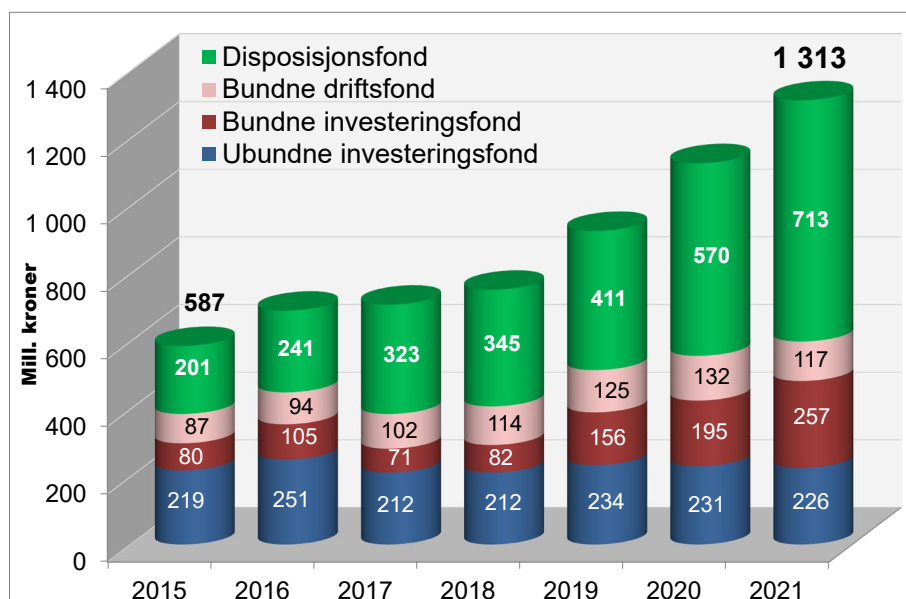
Figur 19. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	67 879	73 860	79 649	88 763
Kostragruppe 09			94 693	97 061
Kostragruppe 10	71 815	85 609	89 181	89 770

Netto lånegjeld i Rana kommune var ved utgangen av 2021 2 316 mill. kr mot 2 022,9 mill. kr i 2020 og utgjorde 93 prosent av brutto driftsinntekter i 2021, mot 85,6 prosent i 2020. Netto lånegjeld er høyere enn måltall på 75 prosent for økonomisk bærekraft. I 2018 var sist Rana kommune lå på måltallet. De siste fire årene har netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter vært lavere i Rana enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 83,4 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 104,3 prosent og 93,9 prosent.

Figur 20. Sammensetning av fond, Rana kommune

Kommunens totale fondsbeholdning økte fra 1 127,3 mill. kr i 2020 til 1 313 mill. kr i 2021, en økning på 185,7 mill. kr. Disposisjonsfondet og bundne investeringsfond økte mest, med henholdsvis 143 mill. kr og 62 mill. kr fra i fjor.

Diagrammet viser fondsbeholdningen i millioner kroner. Det har vært en kraftig oppbygging av disposisjonsfondet etter 2008 hvor det ble helt tømt. Økningen i 2015 er i hovedsak en følge av Terra-oppgjøret. Ellers har, foruten terrainnbetalinger, positive netto driftsresultat og budsjetterte avsetninger bidratt til fondsoppbyggingen. Per 31.12.2021 utgjør disposisjonsfondet 54,3 prosent av kommunens samlede fondsbeholdning og 28,6 prosent (29,9) av brutto driftsinntekter. Måltallet i handlingsregel for bærekraft på disposisjonsfond på 8 prosent er oppfylt i 2021.

Vedtatt disponering av 450 mill. kr til flyplass, vil redusere disposisjonsfondet, men fondet vil likevel være innenfor handlingsregelen for økonomisk bærekraft.

Utvalgte finansielle nøkkeltall

Utvalgte finansielle nøkkeltall	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Likviditetsgrad 1	2,4	3,2	2,6	3,3	4,0	4,5	5,0
Likviditetsgrad 2	1,9	2,6	2,1	2,7	3,2	3,9	4,3
Gjeldsgrad	1,8	1,7	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3
Egenkapitalprosent	18,2 %	19,8 %	22,8 %	25,6 %	25,1 %	27,5 %	29,3 %
Netto finans og avdrag i prosent av bto. driftsinnt.	-2,6 %	3,2 %	3,3 %	2,3 %	2,6 %	2,8 %	2,9 %
Renter og avdragsutgifter i prosent av bto. driftsinnt.	5,2 %	5,0 %	5,2 %	5,1 %	5,0 %	4,9 %	4,3 %

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes ved likviditetsgrader, og sier noe om evnen til å dekke betalingsforpliktelsene etter hvert som disse forfaller.

Likviditetsgrad 1 (langsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 har økt fra 4,5 i 2020 til 5,0 i 2021. Det gjøres oppmerksom på at omløpsmidlene er korrigert for balanseført premieavvik som ikke er likvide midler.

Likviditetsgrad 2 (kortsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 2 har økt fra 3,9 i 2020 til 4,3 i 2021.

Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)

Soliditet angir evnen til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om dette. Egenkapitalprosent sier noe om hvor stor andel av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital. Ved utgangen av 2021 var 29,3 prosent av eiendelene finansiert med egenkapital, mot 27,5 prosent i 2020.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. En gjeldsgrad på 1 vil si at kommunen har like stor gjeld som egenkapital. Jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er kommunen. Gjeldsgraden korrigert for pensjonsforpliktelser var i 2021 1,3, lik som i 2020.

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

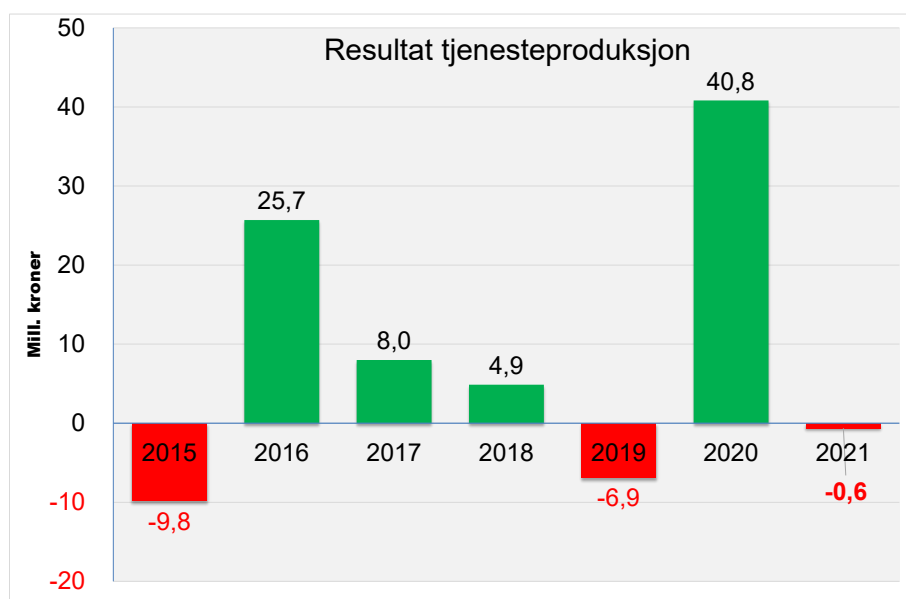
Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp i tilbakebetaling av lån. Netto finans- og avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2021 2,9 prosent mot 2,8 prosent i 2020.

Utbytte og eieruttak omfattes også av definisjonen. Terraoppgjøret forklarer netto inntekt på finans og avdrag i 2015. Det er derfor også anbefalt å følge utvikling av renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Rente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter var 4,3 prosent i 2021 mot 4,9 prosent i 2020.

Økonomistyring

Korrigert for overskuddsmidler fra foregående år.

Som nevnt innledningsvis under inntekts- og utgifts-utvikling, har Rana kommune hatt en tilfredsstillende balanse mellom utgifts- og inntektsveksten. Kommunen har klart å tilpasse utgiftene til inntektsgrunnlaget. For å ha kontroll på utgiftsveksten, må kommunal drift styres i samsvar med de budsjettbetingelser som kommunestyret setter i årsbudsjett og økonomiplan.

Rana kommune har en langvarig praksis i å fordele budsjettene i form av sektorvis rammebudsjettering. De politiske prioriteringene skjer via rammer, og så er det opp til administrasjonen og de kommunale tjenesteleverandørene å forvalte de gitte ressurser ut fra kommunestyrets budsjettpremisser. Hvorvidt en lykkes, kan måles i form av budsjettavvik og tjenesteleveranse. Når det gjelder økonomisk måloppnåelse, har sektorene levert godt. De siste ti årene har tjenesteproduksjonen i gjennomsnitt hatt et årlig positivt resultat på 8,9 mill. kr.

I perioden har det vært arbeidet kontinuerlig med å justere driftsnivået. Resultatet viser at det tar tid å iverksette driftsreduksjoner. Ressursbruken kommer tidvis i utakt med budsjetttrammene for årsbudsjettet. De siste årene har økende demografiske endringer økt utfordringen. I 2015, 2019 og 2021 leverte tjenesteproduksjonen negative resultat, mens det i 2016 og 2020 var svært gode resultater. Mindreforbruket i 2016 knyttes opp til helårseffekt av lavere driftsnivå fra starten av året kombinert med gevinster av nye omstillingstiltak. Nytt økonomireglement hvor over- og underskudd kan sees over år, kan også ha hatt betydning. I 2017 og 2018 er driftsmarginen noe lavere mens det i 2019 og samlet sett driftes med underskudd, etterfulgt av et overskudd i 2020. I 2021 driftes det også med et lite underskudd etter at resultatet er korrigert for overskuddet fra året før.

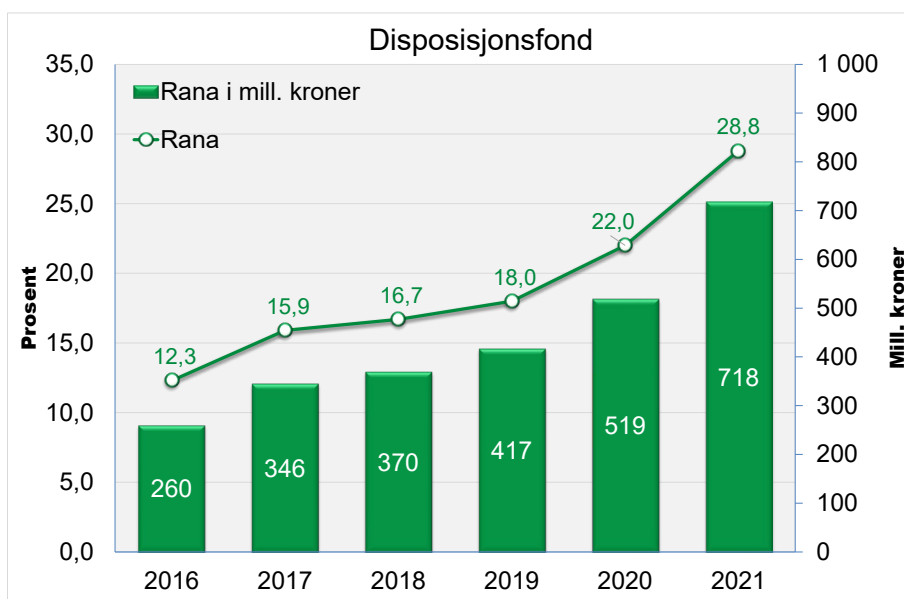
Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves over tid som god. Organisasjonen leverer i forhold til omstillingskrav, samtidig som det er god kontroll og styring.

Soliditet

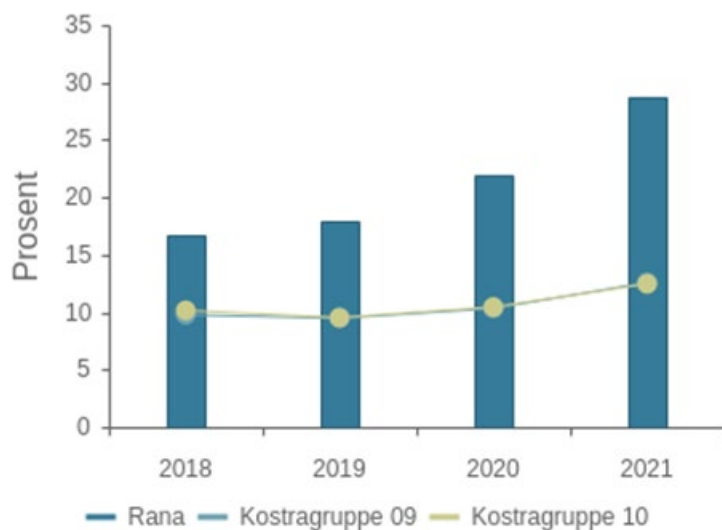
Disposisjonsfond

Disposisjonsfond omfatter midler som kan benyttes fritt til finansiering i driftsregnskapet, eller til å finansiere overføring til investeringsregnskapet.

Figur 21. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 22. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	16,7 %	18,0 %	22,0 %	28,8 %
Kostragruppe 09	9,8 %	9,5 %	10,3 %	12,6 %
Kostragruppe 10	10,2 %	9,5 %	10,4 %	12,5 %

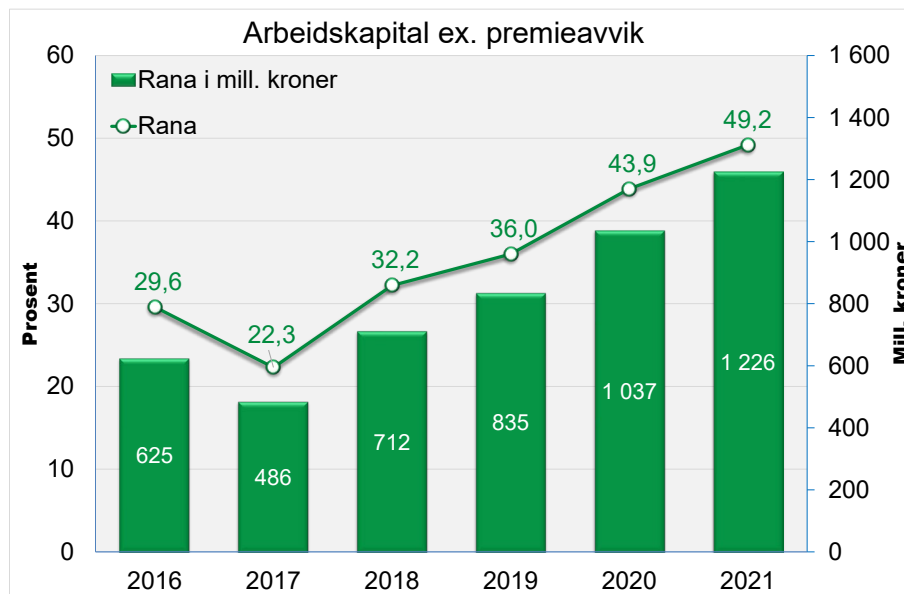
Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2021 et solid disposisjonsfond på 718 mill. kr, noe som utgjør 28,8 prosent av driftsinntektene, noe som er langt høyere enn i sammenligningsgruppene.

De siste fire årene har disposisjonsfondet i prosent av brutto driftsinntekter vært høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 21,4 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 10,6 prosent og 10,7 prosent.

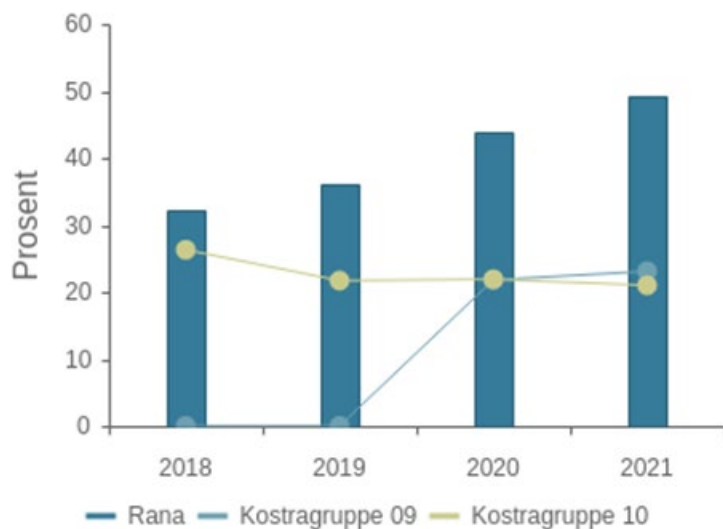
Arbeidskapital

Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Den uttrykker evnen til å betjene kortsiktig gjeld. Kommunens arbeidskapital økte med 189,3 mill. kr i 2021.

Figur 23. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

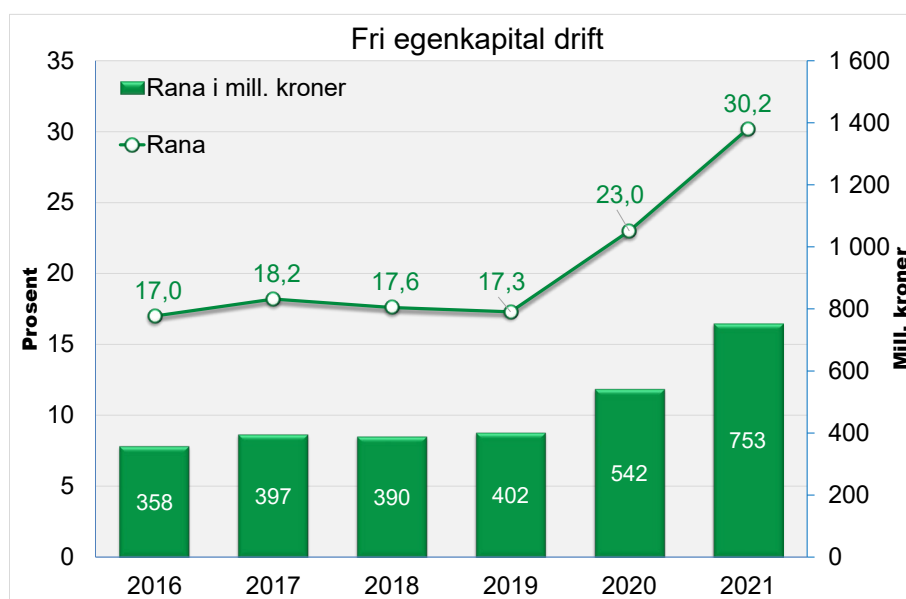
Figur 24. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	32,2 %	36,0 %	43,9 %	49,2 %
Kostragruppe 09			21,8 %	23,1 %
Kostragruppe 10	26,3 %	21,7 %	21,9 %	21,0 %

Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2021 en vesentlig høyere arbeidskapital korrigert for premieavvik, enn sammenligningsgruppene. De siste fire årene har arbeidskapitalen korrigert for premieavvik i prosent av brutto driftsinntektene vært høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 40,1 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 22,5 prosent og 22,7 prosent.

Figur 25. Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kroner, Rana kommune konsern

---

	2018	2019	2020	2021
Rana	19,9 %	17,3 %	23,0 %	30,2 %
Kostragruppe 09			10,3 %	12,7 %
Kostragruppe 10	10,6 %	9,7 %	10,4 %	12,5 %

Indikatoren viser fri egenkapital til driftsformål i prosent av driftsinntektene. Fri egenkapital drift angir differansen mellom midlene som står på disposisjonsfond og regnskapsmessig merforbruk.

Disposisjonsfond korrigert for regnskapsmessig merforbruk på under 5 prosent av driftsinntektene isolert sett, er en indikasjon på begrenset økonomisk handlefrihet. Korrigert disposisjonsfond på mellom 5 og 8 prosent av inntektene representerer moderat økonomisk handlefrihet, mens korrigert disposisjonsfond over 8 prosent representerer større grad av økonomisk handlefrihet.

Rana kommune konsern hadde en vesentlig høyere fri egenkapital til driftsformål, målt i prosent av driftsinntektene i forhold til KG 9 og KG 10 i 2021.

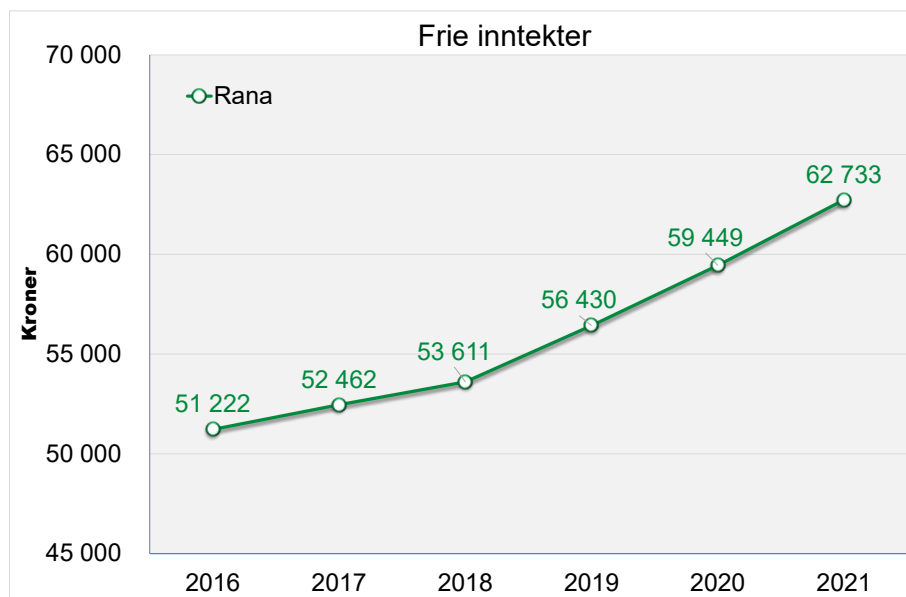

Inntekter

Frie inntekter

Nøkkeltallet viser kommunens frie inntekter i kroner per innbygger som består av skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt og rammetilskudd. Inntektene kan fritt disponeres uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter.

Figur 26. Frie inntekter i kroner per innbygger, Rana kommune konsern

Figur 27. Frie inntekter i kroner per innbygger, Rana, KG 9 og KG 10 *) **)

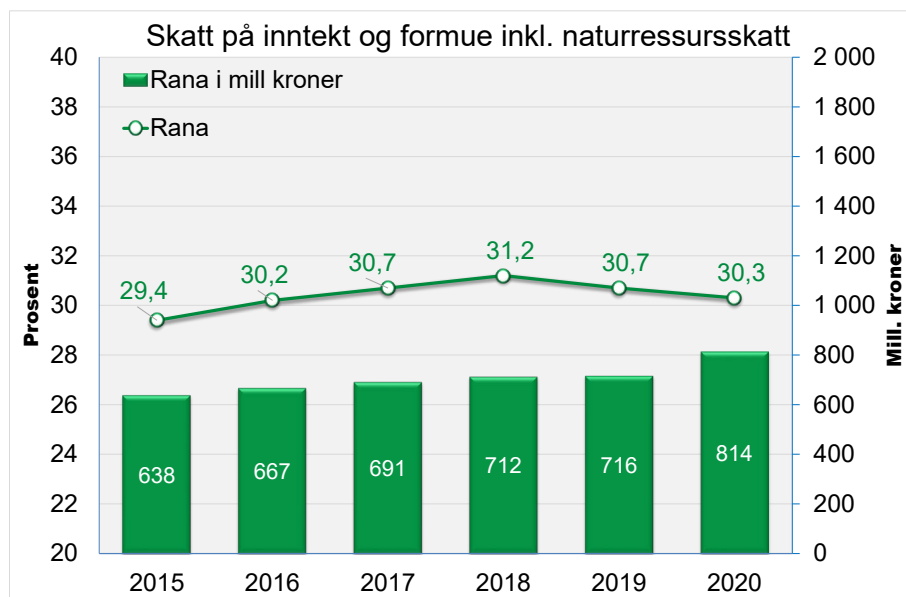
	2018	2019	2020	2021
Rana	58 801	59 720	61 509	63 200
Kostragruppe 09			58 687	61 721
Kostragruppe 10	60 318	59 298	58 812	59 940

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU), **) Graf er justert med utgiftsbehov

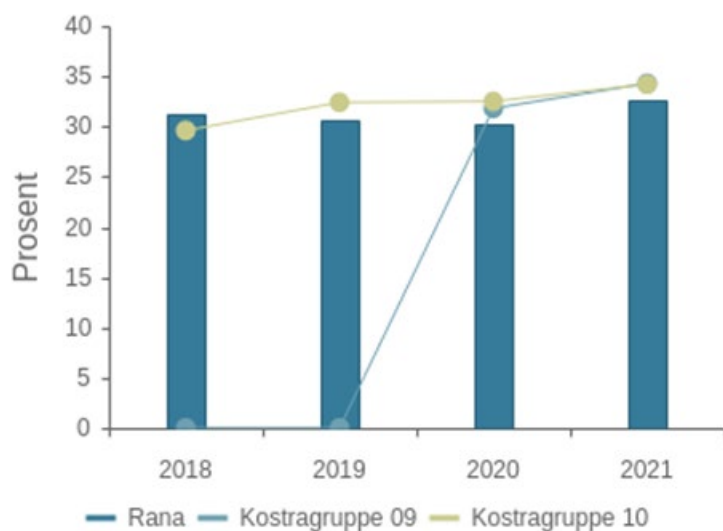
Frie inntekter justert for utgiftsbehov og inflasjon med endelig deflator, har økt i perioden og har de fire siste årene vært høyere i Rana kommune enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 60 808 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 60 204 kroner per innbygger og 59 592 kroner per innbygger.

Skatt på inntekt og formue

Figur 28. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 29. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinnt., Rana, KG 9 og KG 10

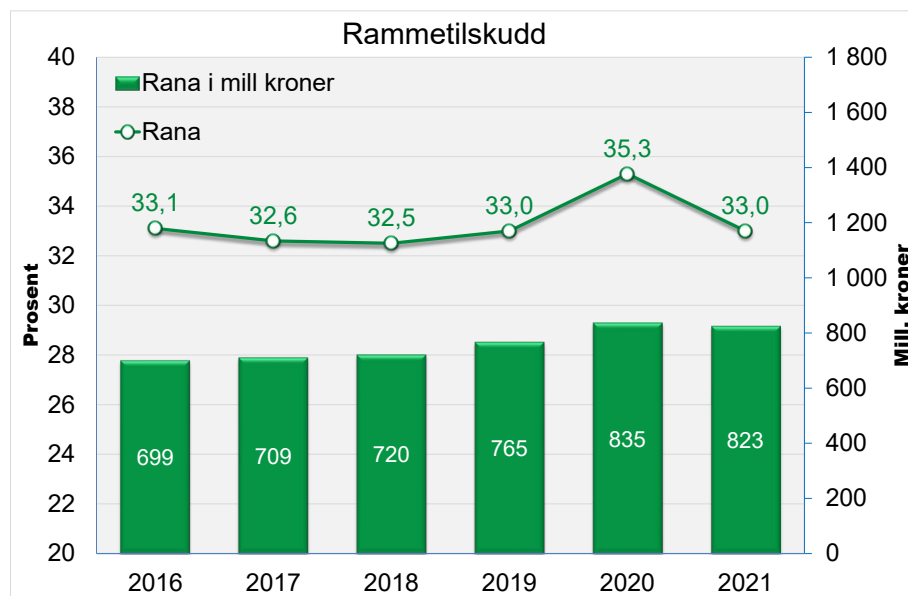

	2018	2019	2020	2021
Rana	31,2 %	30,7 %	30,3 %	32,7 %
Kostragruppe 09			31,8 %	34,3 %
Kostragruppe 10	29,6 %	32,4 %	32,5 %	34,2 %

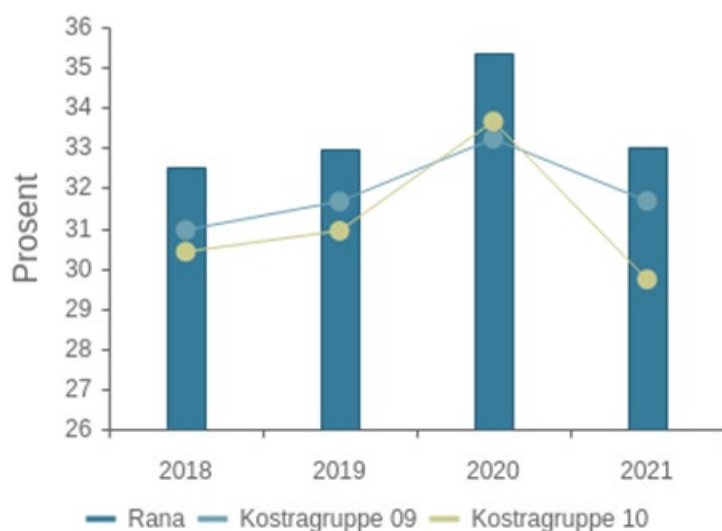
Skatt på inntekt og formue, inklusive naturressursskatten i prosent av driftsinntektene er redusert de siste tre årene. Rana kommune har i hele perioden hatt lavere inntekter på dette området enn sammenligningsgruppene. Skatt på inntekt og formue utgjør for Rana kommune i snitt 31,2 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 33,1 prosent og 34,7 prosent de fire siste årene.

Rammetilskudd

Figur 30. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

Figur 31. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

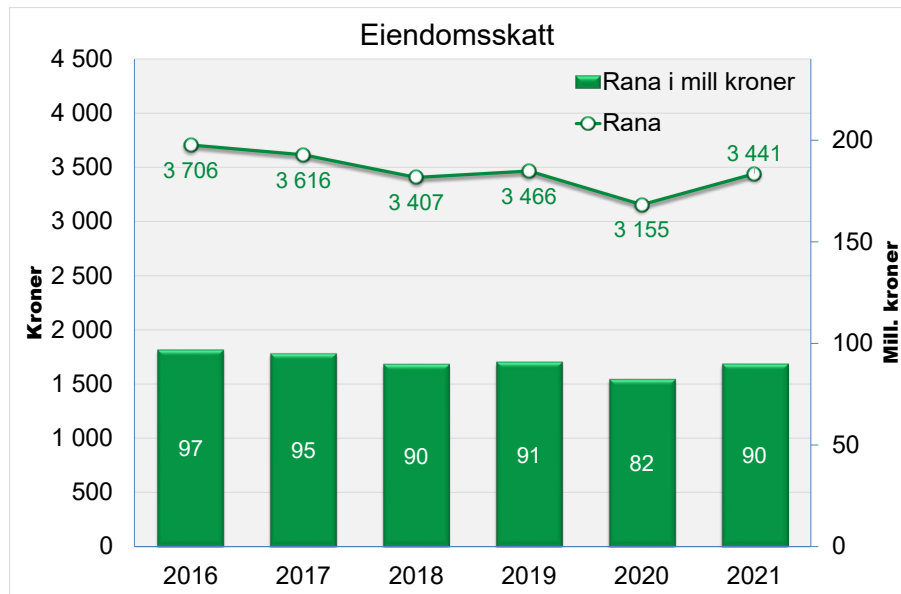

	2018	2019	2020	2021
Rana	32,5 %	33,0 %	35,4 %	33,0 %
Kostragruppe 09	31,0 %	31,7 %	33,2 %	31,7 %
Kostragruppe 10	30,4 %	30,9 %	33,7 %	29,7 %

Rana kommune har høyere rammetilskudd i prosent av samlede brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 33,5 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 31,9 prosent og 31,2 prosent. Den store økningen i 2020 kan forklares med økte overføringer fra staten knyttet til kompensasjonsordninger som følge av Koronapandemien.

Eiendomsskatt

Figur 32. Eiendomsskatt i kroner per innbygger og mill. kroner, Rana kommune konsern

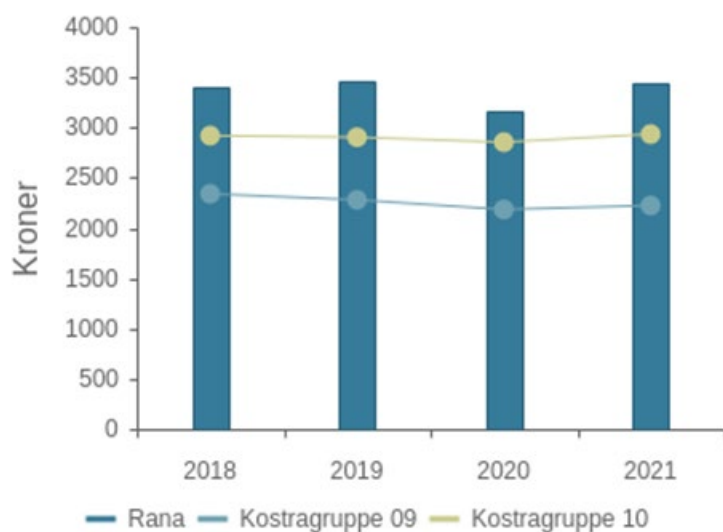
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer i prosent av totale eiendomsskatteinntekter

	2018	2019	2020	2021
Rana	29,94 %	30,20 %	21,22 %	19,60 %
Kostragruppe 09			54,70 %	54,80 %
Kostragruppe 10			50,28 %	50,78 %

Eiendomsskatt annen eiendom i prosent av totale eiendomsskatteinntekter

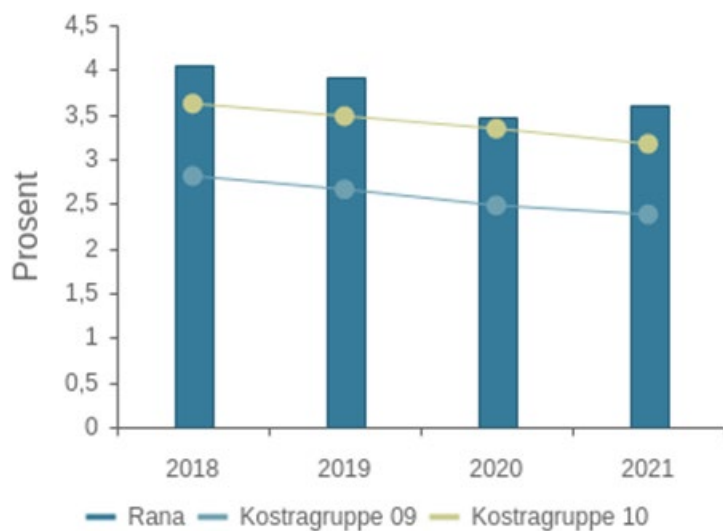
	2018	2019	2020	2021
Rana	70,06 %	69,80 %	78,78 %	80,40 %
Kostragruppe 09			45,30 %	45,20 %
Kostragruppe 10			49,72 %	49,22 %

Figur 33. Eiendomsskatt i kroner per innbygger, Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	3 407	3 466	3 155	3 441
Kostragruppe 09	2 340	2 280	2 184	2 224
Kostragruppe 10	2 919	2 903	2 854	2 934

Figur 34. Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2018	2019	2020	2021
Rana	4,1 %	3,9 %	3,5 %	3,6 %
Kostragruppe 09	2,8 %	2,7 %	2,5 %	2,4 %
Kostragruppe 10	3,6 %	3,5 %	3,3 %	3,2 %

Rana kommune har høyere eiendomsskatt i kroner per innbygger og i prosent av brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 3,6 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 2,4 prosent og 3,2 prosent. Når det gjelder fordeling av eiendomsskatt fra bolig og annen eiendom, har Rana kommune lavere andel av totale eiendomsskatteinntekter fra bolig enn sammenlignbare kommuner.

Rana kommune har i snitt 25,2 prosent av samlet eiendomsskatt fra bolig og fritidseiendommer, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 54,8 prosent og 50,5 prosent. Dette kan skyldes at Rana kommune de siste fire årene har hatt eiendomsskattesats på 2 promille av eiendomsskattegrunnlaget for boliger og fritidsboliger.

Den øvre satsen for eiendomsskatt ble i statsbudsjettet for 2021 vedtatt redusert fra 5 til 4 promille.

Rana kommunes takster er i tillegg over ti år gamle, noe som kan påvirke grunnlaget for eiendomsskatt på bolig og fritidsbolig, i tillegg til størrelse på bunnfradrag. Rana kommune har også hatt utskriving av eiendomsskatt på kraftanlegg med i utskrivingsalternativet. Av totale eiendomsskatteinntekter på 89,8 mill. kr i 2021 utgjorde skatt fra kraftanleggene 43 mill. kr.

 [Lytt til teksten](#)

Hva ser du etter?

→ Nyheter, kunngjøringer og høringer	→ Ledige stillinger
→ Skoleruta 2022/2023	→ Moheia bad
→ Ønsker du å booke time hos saksbehandler	→ Informasjon om korona
→ Har du rett på bostøtte?	→ Meld feil digitalt til Rana kommune

Hei! Mitt navn er Kari. [Hva kan jeg hjelpe deg med?](#)

Våre tjenester

Hva kan vi hjelpe deg med? Se alle våre tjenester.

Aktivitetskalender

Hva skjer i Rana kommune? Følg med på alt som skjer.

Flytte til Mo i Rana

Alt du trenger å vite hvis du ønsker å flytte til Rana.

Vil du være med å påvirke?

Følg med på hva som skjer i kommunen og lokaldemokratiet. Si din mening om planer, følg med på prosjekter og se politikernes møtekalender.

[Se alt om politikk](#)

- [Politisk møteplan og saksdokumenter](#)
- [Følg med på våre politiske møter](#)
- [Si meningen din/høringer](#)
- [Planer, budsjett og reglementer](#)
- [Offentlig innsyn og postliste](#)
- [Rana i vekst](#)

Kontakt oss

[Kontaktinformasjon](#)[Nød- og vakttelefoner](#)[Personvernerklæring](#)[Meld om feil på nettsiden eller gi oss din tilbakemelding](#)

Følg oss på sosiale medier

